

"8. mai" 15/7-1948 (nr. 10)

Voldsomme beskyldninger mot Paal Berg

HAN BLIR KARAKTERISERT SOM OPPRØRSLEDER

100254

«Fra de kjempende nordmenns synsvinkel optrådte han verre enn Petain» i 1940

Å legge fram fakta om Paal Berg og Berggravs forhold i 1940 — «har åndelig talt vært forbudt i etterkrigens Norge»

Hvilke følger vil N. K. DAHLS bok få for makthavernes politiske «rettsoppgjør»

Det er ikke tvil om at den nettopp utkomne bok «Stor-maktenes kamp om Norge og Skandinavia 1939—40», av N. K. Dahl vil åpne øynene på mange.

Selv om boken er et stort anlagt — men mislykket for-svar for regjeringen Nygårdsvold, kommer den med så mange avsløringer at den vil bli av stor betydning for den historiske bedømmelse av personer som har spilt store og avgjørende roller nå etter at «freden brøt løs». Ja, etter vår mening, burde boken allerede føre til et alvorlig oppgjør med de menn som her er trukket fram, og til revisjon av «rettsoppgjøret».

Forfatteren er tydelig tro arbeiderpartimann. Derfor blir hans framstilling av mange begivenheter sterkt politisk farget. Og hans forsvar av regjeringen Nygårdsvold og alle dens gjerninger blir sterkt anmasende. Stilt opp mot de virkelige kjenn-gjeringer virker hans bevisføring og argumenter til fordel for rømlingenes unnfalleshetspolitikk meget søkt.

For å kunne fremme sitt forsvar blir forfatteren også nødt til å gå til angrep — og her kommer han med avsløringer som i dag ganske sikkert vil virke som sensasjoner, ikke minst av den grunn at avsløringene kommer fra en mann som tilhører det parti som satte isving og framdeles driver «rettsoppgjør» mot uskyldige landsmenn — mens det samme parti lar de virke-lige skyldige gå.

Når det gjelder arbeiderpartiregjeringens politikk og hand-linger er forfatteren utilgivelig subjektiv. Derimot er han for-friskende åpenhertig når han retter sitt angrep mot det såkalte «borgerskap». Og de avsløringer han i denne forbindelse kom-mer med, må før eller senere få følger, hvis ikke — vil N. K. Dahls bok bli stående som et stort anklageskrift — ikke bare mot de menn han angriper og anklager, men i like stor grad mot den regjering som i dag sitter med makten, og som er ut-gått fra hans eget parti. Og det siste var vel ikke meningen!

Det er biskop Berggrav og Paal Berg

forfatteren retter det kraftigste angrep mot. Han legger ikke fin-grene mellom når det gjelder disse menns handlinger. Det blir sannelig ikke meget igjen av dis-se menns plettfriske «nasjonale holdning».

Hva som er grunnen til at for-fatteren i slutten av boken (s. 229) på en uforklarlig måte blander selveste justisminister Gundersen inn — vet vi ikke. Men på våkne lesere, virker for-fatterens omtale av norske arbei-deres innsats på flyplassene uten for Trondheim og Oslo, mens krigen ennå pågikk — og henvis-ningen til at her er selveste ju-stisministeren rette mannen til å kaste lys over forholdene, da han «har et førstehånds kjenn-skap til saken fordi han i 1940 satt i en sentral stilling i det kommunale apparat i Trondheim som leverte arbeidere til flyplas-sen.» meget oppsiktsvekkende.

Men det er godt mulig at for-klaringen ligger i følgende åpne bebreidelse mot justisminister Gundersen: «I dag forsvarer de norske aktører seg med at de den gang sto under den frykteligste tvang» (en av dem som befant seg i denne fryktelige tvan var vel også ordfører nåværende fyl-kesmann Skjånes, Trondheim, red. bemerkning) og at de mang-let det som franskmennene kal-ler «civil courage». Å tvinge be-bolkningen i det okkuperte om-råde til å ta del i krigen er, i henhold til folkeretten, en krigs-forbrytelse. Det virker derfor ei-endommelig at det norske retts-

vesen ikke etter krigen har reist disse saker og sørget for at de tyskere som angivelig begikk denne krigs forbrytelse ble truk-kef til ansvar.» (s. 229).

Vi for vår del synes også det er eiendommelig

Men kanskje forklaringen lig-ger i følgende resonnement: «På grunn av at det som forøvrig skjedde i de dager, må en nok i dette spørsmål regne med en så stor porsjon av frivillighet at den tvang som muligens kom til anvendelse, var av meget mild natur, eller nærmest ikke eksis-terende.» (s. 229).

Mot de tidligere nevnte her-rer, har forfatteren samlet en stor «hoben» av fellende fakta, men vi vil innskrenke oss til bare å ta med ting som tidligere av alle mann, de såkalte «gode nord menn» er blitt avfeiet som «na-zipropaganda» og forbannet løgn. Men når de samme opplys-ninger og faktiske kjennsgjernin-ger blir lagt fram av en mann som N. K. Dahl, da er det vel ingen grunn til for Ola Nord-mann lengere å benekte fakta.

Altså, vi slår fast: N. K. Dahl er ikke nazist, men allikevel legger han ikke skjul på at det var England og Frankrike som tvang Norge inn i krigen «på den rette siden», at Hitler var imot å trekke Norge inn som krigsskueplass (selvsagt for enhver som orker å tenke), at «følgelig burde den allierte kampløse stå tiltalt som forbry-tere mot Norges freid», (s. 33), at det «tross engelsk protest lyktes

Forts. side 4.

P.

Voldsomme beskyldninger

Forts. fra side 1.

Rådets forsvare i Nürnberg å legge fram en del rapporter om engelske militære forberedelser for et angrep på Norge», (s. 34)

at «natt til 10. april annonserte norske politikere at de var villig til å kapitulere», (s. 102) men

at «Bräuer avsto natt til 10. april å ta imot en norsk stortingsdelegasjon som hadde fått fullmakt (av hvem?) til å gjennomføre en fredelig ordning av militærinvasjonen», (s. 103),

at «det bare var en eneste sekretær som var villig til å følge Koht. Koht syntes at han kan sammenlikne de andres oppreden med at «rottene hoppa ut av skipet som sakk», (s. 106),

at «sekretæren i Landsorganisasjonen reiste fra Hamar tilbake til det okkuperte Oslo, hvor han etablerte seg som ny formann og gikk inn for kapitulasjonslinjen eller den så akutte tilpasningslinje», (s. 167),

at «den kongelige garde som var stasjonert i Oslo den 9. april svikket fullstendig». «Den dag sto norske gardister vakt for Quislings hovedkvarter», (s. 111),

at «det norske kommunistiske parti var en meget verdifull forbunds felle i bestrebelsene for å få arbeiderklassen til å holde seg i ro», (s. 124),

at «kommunistpartiet den 11. april sendte ut et opprop som legger skylden for tyskernes invasjon på England—Frankrike: Den situasjon som er oppstått ved at tyske tropper har besatt Oslo, skyldes den engelsk-franske krigsblokks bestrebelsene for å utvide den imperialistiske krig», (s. 125). Og 20. april står kommunistene fast: «Sabotasje, snikskytteri og ryktemakeri vil bare skade det norske folk», (s. 126),

at «den norsk minister i Berlin erklærte «at et statsoverhode som var flyktet fra landet ikke hadde noe mere med folket å gjøre», (s. 147), (men den alminnelige mann i Norge skulle ha bedre vett enn en fagdiplomater, mener Oslo-gjengen), at Bräuer forsøkte å sende Paal Berg til Kongen, (s. 148). (Var Paal Berg villig til å være visergutt for tyskerne allerede omkring 9. april? Dette spørsmål må nå kunne klarlegges),

at biskop Berggrav allerede 13. april fikk anledning til å ringe til Stockholm for å forsøke å få forbindelse med Kongen, (s. 148),

at «både Paal Berg og Berggrav ble aktivisert av Bräuer for å påvirke Kongen før det forelå noe definitivt tilbud om tysk politisk motytelse», (s. 148),

at «Paal Berg kunne brukes av tyskerne til å danne en ny opprørsregjering, (etterat Quisling hadde

fått sparken), (s. 153),

at Høyesterett til å begynne med (den 13. april) hadde opprettholdt en patriotisk holdning og uttalt seg mot Paal Bergs reise til Kongen, men «begivenhetene den 14. forvandet imidlertid de høyst ærverdige herrer til skremte familjeger som sluttet opp om sin justitiarius» (d. v. s. Paal Berg, s. 152), at Paal Berg fikk det ærefulle oppdrag å fungere som en slags president og oppnevne en ny regjering av såkalt «gode samarbeidsmenn». I den tyske legasjon ble det holdt en rekke møter med Paal Berg.

«Forhandlingene med Paal Berg og de andre herrer gikk i de elskverdige former.»

Om disse forhandlinger skriver tyskeren Schreiber i brev av 14. april:

«I hele den tid jeg var tilstede falt det ikke fra tysk side ett hardt ord. Det ble ikke utøvd noe press fra tysk side, heller ikke truet med bombing o. lig. Jeg kan forresten ikke innse hvilken hensikt en slik trusel skulle ha hatt, fordi vi alle hadde inntrykk av at Paal Berg virkelig ville gjøre noe. Sendemannen trodde fullt og fast på at Paal Berg mente det ærlig og at han håpet det skulle bli fred» (s. 154),

at «Administrasjonsrådet stod under tysk kommando», (s. 155),

at forhandlingene med tyskerne frøte til at Paal Berg den 15. april fikk lov til å oppnevne ny regjering etter Quisling, (s. 155),

at Paal Berg forela sin ministerliste til godkjenning av tyskerne, at han etterkom tyskernes ønske om å holde takketalen til Quisling i radio,

at «Reelt opptrådte Paal Berg således som et temmelig usevstendig redskap for tyskerne», (s. 156),

at «det var var ganske mange likhetspunkter mellom Paal Bergs oppnevning av administrasjonsrådet den 15. april og Quislings regjeringdannelse den 9. april»,

«Paal Berg hadde nøyaktig like meget eller like lite rett til å oppnevne en regjering som Quisling eller en hvilken som helst annen. Konstitusjonelt tilligger det (alene) Kongen å oppnevne regjering. Når andre overtar denne funksjon så er det opprør, (s. 157). Formålet for Oslo-borgerskapets opprør og Quislings opprør er også nøyaktig det samme: å forhindre, eventuelt innskrenke den norske militære forsvarskamp.» (s. 157),

at «å presisere dette saksforhold og dets grunnlag har åndelig talt vært forbudt i etterkrigstidens Norge», (s. 158).

Berggrav blir enda ettertrykkeligere avkledd

som tyskernes håndgangne mann Berggrav er også tidligere blitt berøvet de fjær han pyntet seg med, så ofte og så grundig at ingen lengere kan være det ringeste tvil om hans holdning.

Men det er verd å merke seg at den norske kirke allikevel må drages med ham fremdeles. Fordringene til anstendighet kan ikke være stor der i gården når «kristenfolket» ikke forlengst har krevet av ham at han enten fikk forlange seg tiltalt eller i motsatt fall finne seg en annen jobb. Videre er det verd å understreke; at den påtalemyndighet som har det så travelt med å reise straffekrav mot tusener av uskyldige mennesker — ikke har slått kloen i hverken Berggrav eller Paal Berg — og andre!

I sin videre omtale av Paal Berg skriver N. K. Dahl:

«Fra de kjempende nordmenns synsvinkel opptrådte han verre enn Petain. Paal Berg innledet et åpent samarbeide med fienden på et tidspunkt da den norske arme ikke var slått og hvor de militære utsikter ble bedømt optimistisk av de norske militære og politiske ledere,» (s. 159).

«— — administrasjonsrådets opprop for å opprettholde ro og orden, d.v.s. dets bestrebelsene for å pasifisere tyskernes bakre linjer», hadde «en ganske annen vekt overfor befolkningen og verdi for tyskerne enn Quislings opprop», (s. 159).

«A pasifisere tyskernes bakre linjer gikk forholdsvis lett for Paal Berg og hans menn», (s. 160).

«Noen midler til direkte å påvirke Kongen og regjeringen hadde ikke Paal Berg og hans menn,» men «indirekte ble de satt under press ved radiopropaganda, som ble åpnet om aftenen 15. april med Paal Bergs takk til Quisling.»

«Tyskerne hadde holdt sin del av overenskomsten, deretter var det Paal Bergs tur til å få Kongen til å vende tilbake til Oslo, d. v. s. lokke eller tvinge de politiske makthavere til kapitulasjon. Dette forsøkte Paal Berg ved et brev til kongen som han pr. telefon dikterte til den norske legasjon i Stockholm den 16. april», (s. 161).

«Setter en opp innholdet pnukt vis, får brevet karakteren av en opprørsleders ultimatum til Kongen», (s. 161).

«Overalt søkte Paal Berg å gjemme seg bak andre», (s. 162).

«Den eneste av borgerskapets ledere som åpent tok avstand fra de norske troppers kamp, var biskop Berggrav», (s. 164).

«Blant de kjempende norske tropper ble biskop Breggrav i de

2.

2014
 «Paal Berg hadde skuffet Hitlers forventninger ved at krigen med nordmennene ikke var opphørt.» Hvorfor «Paal Berg ble behandlet som Quisling og skjøvet i bakgrunnen», (s. 167). (Enda han hadde anstrengt seg for å gå tyskerne til hånde). Og hadde vært atskillig nyttigere for tyskerne enn Quisling, idet han hadde fått «gode nordmenn» til å gå inn for samarbeide med tyskerne.

«Den 13. april fikk Berggrav tysk tillatelse til å søke kontakt med Kongen.» «All sannsynlighet taler for at biskopen hovedsakelig skulle anvendes til å finne innsatsstedet for fallskjermjegerkompani nr. 1.» (s. 180), (som hadde i oppdrag å likvidere Kongen).

«At biskopen ble tatt ut til oppdraget, skyldes at han allerede før krigen i Norge hadde oppsøkt Gøring og tilbudt ham sin assistanse», (s. 180).

Det var om å gjøre for tyskerne å få stoppet den norske vepnede motstand f. eks. på Romerike.

«For å oppnå dette valgte general Engelbrecht den 15. april å benytte seg av biskop Berggrav. Før avreisen ble biskopen instruert av general Engelbrecht og utstyrt med en tysk patrulje under ledelse av løytnant von Golz. På Ringerike ble biskopen sloppet over de tyske linjer. Han var utstyrt med et transportabelt høytaleranlegg og ble satt inn mot forbindelsesvegen Sørkedalen—Stubdal. Han kom bort i en norsk militær patrulje. «Denne visste imidlertid ikke hvordan et slikt tilfelle skulle behandles så det lyktes biskopen å komme seg tilbake til sin patrulje», (den tyske). «Ved tilbakekomsten til Oslo avla han rapport for general Engelbrecht.» (s. 186).

Det var om å gjøre for tyskerne å få stemplet alle norske som gjorde motstand som franktirører

«Biskop Berggrav fikk derfor foretrede for «høyeste militære hold», hvoretter han 16. april holdt et kringkastingsforedrag, hvor franktirørbegrepet ble forklart noenlunde i samsvar med de tyske ønsker», (s. 191).

I en radiotale 5. mai gav utenriksministeren (Koht) følgende karakteristikk av biskopens innsats: «Det er synd og skam at en høy norsk embetsmann har kunnet la seg drive til å forkynne slik løgnpåstand», (s. 192).

Professor Skeie sier «at Berggravs generelle oppfordring til å oppgi kamp og sabotasje var objektivt landsskadelig — kan det vel ikke være noen tvil», (s. 192).

«Det norske samfunns geistlige overhode (biskop Berggrav) var dypt kompromitert. Rettsvesenets første mann og Osloborgerskapets ledere ville ha lidd Petains skjebne om det politiske nivå innen den norske arbeiderklasse hadde vært på høyde med det franske», (s. 198).

«At den norske kirkes første mann ble stemplet som løgner, var et mildt uttrykk for hva en den gang mente om ham på den norske siden av fronten», (s. 219)

«Opprørlederen Paal Berg stivnet opp «statsminister Christensens moral, og administrasjonsrådet.» «24. april avla administrasjonsrådets medlemmer lojalitetsløftet til Terboven eller svor ny troskåpsed til en General der SS», (s. 227).

Allikvel ble «Paal Berg behandlet på samme måte som Quisling og måtte forsvinne fra den politiske arena», (s. 227).

Da tyskerne ikke hadde bruk for ham lenger,

er det at han stifter hjemmefronten. Men hvis tyskerne ikke hadde gitt ham sparken, hva da?

«Terboven fant i Administrasjonsrådet et velsmidde redskap for sin politikk», (s. 231).

«I politisk henseende er Undersøkelseskommissjonens innstilling blitt et rent partsinnlegg. Kommissjonens konklusjon blir nærmest at de som i 1940 under ordnet seg undertrykkerne og som samarbeidet med fienden bør takkes», (s. 234). (Vel og merke hvis en ikke har vært innom NS eller Lærersambandet. Da skal de ødelegges — de og deres familie).

«De store engelske liberale anså slike «enemies of men's mind» som de verste av alle politiske forbrytere», (s. 234—235).

Det er for å mørklegge hva disse «enemies of men's mind» har forbrutt seg mot Norge og nordmennene at det — i følge opplysninger i Stortinget — allerede er brukt 141 millioner kroner til «rettsforfølgning mot de «landssvikere» som kan takke Paal Berg og Berggrav for at de kom ut i elendigheten.

3.